

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Баранов Владислав

ВІД ЗАНЕПАДУ ТРАДИЦІЙНИХ ПАРТІЙ ДО ЦИФРОВОЇ
ДЕМОКРАТІЇ: ЩО ОЗНАЧАЄ КРИЗА ПРЕДСТАВНИЦТВА..... 307

***СЕКЦІЯ № 10. КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ТА ФОРМАЛЬНА ЛОГІКА:
ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ***

Марканич Надія

ЛОГІКА У ПРАВІ: СИЛОГІЗМ ЯК ОСНОВА ЮРИДИЧНИХ
ДОКАЗІВ..... 310

Галіборщ Микола, Сасенко Єлизавета

ЛОГІКА ТА СТРУКТУРА ПРАВОВОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ
ЗАХИСТУ..... 312

Виходець Вадим, Кубишко Герман

ЮРИДИЧНА ЛОГІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ
ПРАВОВИХ КОЛІЗІЙ..... 315

Гладишев Олександр

ЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА: СУКУПНІСТЬ ТА
ЕЛЕМЕНТИ..... 318

Баркар Анастасія

ДЕФОЛТНА ЛОГІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕЛЮВАННЯ
МІРКУВАНЬ ЗА УМОВ НЕПОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ..... 321

Вальчук Іванна

ЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ... 324

Білоус Станіслав

АРГУМЕНТИ СТОРІН У СУДДІ: ЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ТА
ПОМИЛКИ..... 326

Обиход Анастасія

ФОРМАЛІЗАЦІЯ ПРАВОВИХ НОРМ: МОЖЛИВІСТЬ ТА
ОБМЕЖЕНІСТЬ 329

Небога Сергій

ЛОГІКА І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРАВІ (ШТУЧНИЙ
ІНТЕЛЕКТ)..... 333

<https://tinyurl.com/2u8rz85t> (дата звернення: 02.10.2025).

4. Радейко, Р.І. (2014). Формалізація як метод дослідження правових явищ. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Юридичні науки*. 2014. № 810. С. 86-93

5. Радейко, Р. І. (2014). Особливості формалізації права як стадії правотворчого процесу. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Юридичні науки*, (801), 81-85.

НЕБОГА СЕРГІЙ

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, факультет права та економіки

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

ЛОГІКА І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРАВІ (ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ)

У сучасну епоху цифрових трансформацій право як соціальний інститут стоїть перед новими викликами. Застосування штучного інтелекту (ШІ), формалізованих систем, автоматизованих аналітичних інструментів відкриває перспективи підвищення ефективності правозастосування. Але для того, щоб така трансформація була не хаотичною, а відповідальною, потрібна чітка логіка як методологічна опора. Метою цієї роботи є дослідити, як юридична логіка може слугувати мостом між традиційним право-мисленням і цифровими технологіями, а також які ризики та обмеження виникають при інтеграції ШІ в правову сферу.

Завдання:

- (а) окреслити роль юридичної логіки в європейській правовій культурі (на основі Мельник Ю.П.);
- (б) проаналізувати вплив логічних підходів на цифрові правові системи;
- (в) виділити перспективи й виклики.

Використано методи логічного аналізу, системного та історико-теоретичного підходів, порівняльний аналіз і критичний огляд літератури, включно з працею Мельник Ю. П.

1. Юридична логіка як компонент правової культури

У праці Мельник підкреслює, що юридична логіка – це не абстрактна дисципліна, а складова правової культури, яка формує спосіб мислення юриста – структуровано, послідовно, із урахуванням категорій наслідковості і коректного виводу з норм і фактів. Логіка забезпечує засоби перевірки внутрішньої узгодженості правових текстів, виявлення прихованих протиріч, формалізацію умов застосування норм (наприклад, «якщо ..., то ...»). У

контексті європейської правової культури юридична логіка сприяє уніфікації підходів, підвищенню передбачуваності права та стабільності правової системи (через принципи певності, формалізму, раціоналізму).

2. Цифрові технології, штучний інтелект і логіка у праві. Цифрові рішення (експертні системи, машинне навчання, правові чат-боти, системи підтримки рішень) потребують логічних моделей для представлення норм, фактів, відношень між ними (наприклад, логіка опису знань, деонтологічна логіка, модальні логіки). Приклади сучасних підходів у наукових дослідженнях:

Динамічна логіка компетенцій (Dynamic Logic of Legal Competences) – формалізація юрисдикційних компетенцій через логіку, що враховує змінність станів і зміну правових статусів. Проєкт LogiKEy – поєднання деонтологічних логік, логік ціннісного вибору та інструментів доведення – для моделювання етико-юридичних рішень у автономних системах.

Завдяки логіці можна зробити ІІІ у праві більш прозорим: не просто чорний ящик, а систему, де можна прослідкувати логіку виведення – які норми й факти були використані, які припущення зроблені.

Переваги інтеграції:

1. Підвищення швидкості і точності аналізу великих масивів правових текстів і прецедентів.
2. Автоматичне виявлення невідповідностей чи конфліктів у законодавстві.
3. Підтримка юриста як «асистент» у складних юридичних задачах.
3. Ризики, обмеження та етичні аспекти

Неповнота та неточність даних: моделі працюють лише з тим, що «бачать»; якщо законодавство чи фактична ситуація мають нюанси, які не були враховані, система може помилитися. Упередженість і дискримінація: алгоритми можуть повторювати людські упередження, якщо тренувальні дані відображають несправедливі практики. «Чорний ящик» і недостатня прозорість: без логічної формалізації часто неможливо пояснити рішення, що породжує дефіцит довіри.

Відповідальність: у випадку неправильної поради або рішення – хто відповідальний – розробник, оператор, користувач чи сама система? Нормативні виклики: необхідність законодавчого регулювання алгоритмічної відповідальності, права на пояснення, аудиту алгоритмів.

4. Синтез логіки, культури та цифрових технологій: шлях уперед. Юридична логіка, як форма правового мислення та інструмент, може стати «нормативним каркасом» для цифрових правових систем у європейському правовому просторі. Важливо забезпечити, щоб підходи до формалізації не суперечили цінностям європейської правової культури: права людини, рівності, гідності. Необхідна міждисциплінарна співпраця: юристи, логіки, інформатики, етики повинні спільно виробляти стандарти, алгоритми, процедури аудиту. Освітній аспект: майбутні юристи й технологи мають володіти логічною грамотністю і знаннями з етики алгоритмів.

Висновки

1. Юридична логіка – це не технічна абстракція, а невід’ємна складова правової культури, що дисциплінує правове мислення, забезпечує послідовність і взаємозв’язок норм і фактів – позиція Мельник Ю.П. підтверджує цю роль у становленні європейської правової культури.
2. У поєднанні з цифровими технологіями логіка відкриває перспективи для формалізації, автоматизації, перевірки правових процесів – але лише за умови вмілого й етичного проектування.
3. Головні виклики – це прозорість, відповідальність, алгоритмічна справедливість, нормативне забезпечення – які мають стати предметом наукового та законодавчого опрацювання.
4. Синтез логіки, культури та цифрових систем може сприяти підвищенню ефективності правозастосування, але за умови, що цифрові інструменти будуть інтегровані не як чужорідні, а як природне продовження юридичного мислення.
5. Подальші дослідження мають зосередитися на конкретних прикладах (наприклад, моделювання судового рішення, автоматичний аудит нормативних актів) та розробці стандартів «логічної відповідальності» для ШІ в праві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельник Ю.П. Роль юридичної логіки в контексті становлення європейської правової культури. *Наукові перспективи*. Вип. 1(55). Київ, 2025. С. 45–52. Режим доступу: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/issue/view/320/42020>
2. Костицький В.В. Логіка в системі юридичної освіти та правозастосування. *Право України*. 2021. № 3. С. 24–32.
3. Еннан Р.М. Штучний інтелект у праві: виклики і перспективи. *Юридична наука*. 2022. № 2. С. 17–25.

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.